

Fel om strålning från expertmyndigheten

I upprepade skrivelser och uttalanden de senaste åren har Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM, hävdad att allmänheten sedan länge utsatts för strålning från radio- och TV-master som varit högre eller lika hög som den som vi nu utsätts för från mobilmaster. Men uppfattningen kan vara orsakad av en felskrivning i en rapport från ICNIRP, den expertorganisation som fastställt gränsvärden för mobiltelefonin.

Så sent som den 12 juni 2009 skrev Lars Mjönes, som är rådgivare på SSM, i Aftonbladet:

"I Sverige har vi exponerats för liknande nivåer av strålning från radio och tv-sändningar sedan 1950-talet utan att några skadliga effekter kunnat iaktas." I broschyren "Strålning från mobiltelesystem" som gavs ut 2002 av dåvarande SSI och som spritts till kommuner, länsstyrelser, domstolar och beslutsfattare ges också sken av att radio- och TV-strålningen är mycket högre. SSI berättade inte att mätningar visat att mobiltelefoner exponerade människor för högre strålning än radio/TV redan då. I myndighetens egen rapport 2001:09, som betydligt färre läst, står:

"I storstad svarade GSM 900 basstationer för 61 procent av de

uppmätta exponeringarna... En försiktig slutsats är att basstationsantennerna för mobiltelefoner ger en relativt stor andel till den allmänna, genomsnittliga exponeringen för radiofrekventa fält."

Sedan dess har dessutom strålningen från mobiltelefonin ökat år från år: enbart mellan 2003 och 2007 ökade antalet mobilbasstationer från knappt 50 000 till knappt 100 000 enligt Post- och Telestyrelsen. Mätningar, såväl i Sverige som utomlands, visar att den strålning som vi i dag utsätts för från mobiltelefonin är mycket högre än den från radio/TV-master, över 80 procent mot knappt 12 procent. Robert Sjunnesson från Mobilsmog.se har mätt upp mellan 50-70 mW/m² på flera torg i Stockholm samt 200 mW/m² i en lägenhet från mobilbasstationer. Men som mest har han mätt upp 2 mW/m² från Nackas TV-mast.

Data från USA

Lars Mjönes fick frågan om vilka mätningar av strålning från radio- och TV-master som låg till grund för påståendena:

– Några mätningar av exponeringsnivåer för allmänheten i Sverige från 1950- 1960- eller 1970-talen känner jag inte till.

Mjönes hänvisar i stället till en ICNIRP-rapport från år 2000 med data från USA där den genomsnittliga exponeringen till

allmänheten redan på 70-talet uppgavs vara 50 mW/m². Men en vecka därefter medger Lars Mjönes att uppgiften i ICNIRP-rapporten var helt fel. Enligt originalartikeln från USA, som han först nu läst, var det i själva verket 1 000 gånger lägre eller 50 mikroW/m².

Lars Mjönes hänvisar även till Kjell Hansson Milds beräkningar, också i samma ICNIRP-rapport: strålningen skulle vara 66 mW/m² på 1 km avstånd från större TV-sändare.

Men Mild har liksom SSI/SSM aldrig gjort några mätningar för att se om beräkningen stämmer med verkligheten:

– Jag har inte instrument som kan mäta så lågt.

Under huvudloben

Clas Tegenfeldt, strålningsexpert vid företaget BEMI, har aldrig mätt upp värden ens i närheten:

– Jag har mätt nära väldigt många TV-master, till exempel Nacka, Kolmården, Motala, Jönköping, Göteborg, Växjö, Södertälje och aldrig fått över 10 mW/m². Felet med Milds beräkningar är att de inte tar hänsyn till att TV-master är så höga så att de som bor några km från masten bor under strålningens huvudlob. Strålningen blir därför lägre.

Robert Sjunnesson är förvånad att SSM inte själva märkt att

nya nivåer på 50-66 mW/m² i närhet av radio/TV-master inte finns:

– De har ju själva aktivt gjort mätningar under åren 2001-2007 utan att komma i närheten av de här nivåerna. Vad jag har sett av deras egna rapporter 2008:13, 2001:09 som innehåller hundratals mätningar vid radio/TV-master så har värden över 1 mW/m² enbart uppmätts på ett tiotal platser.

Sjunnessons egna mätningar runt ett antal radio/TV-master i Sverige bekräftar SSMs mätningar: de högsta uppmätta strålningsnivåerna runt större radio/TV-master är mindre än en tjugondel av den nivå som SSM hävdar är "normalt förekommande".

Analog och digital strålning

Radio/TV-masters strålning har dessutom sedan 50-talet varit av en annan karaktär; analog, till skillnad från de digitala, pulsade signalerna från mobiltelefonin. Flera studier, redan från 70-talet, har visat att pulsade signaler är mer skadliga än analoga. Mjönes motiverar med ett märkligt resonemang varför han anser att myndigheten ändå har rätt:

– Den enda säkerställda hälsoeffekten från radiofrekventa fält orsakas av upphettning. Därför finns det ingen anledning att anta att det skulle vara någon principiell skillnad, skriver han och hänvisar till en artikel av

Mike Repacholi från ICNIRP och WHO, som finansierade verksamheten under många år vid WHO med pengar från mobiltelefonindustrin. Han hänvisar också till den senaste FAS-rapporten, där experterna under ledning av Anders Ahlbom, också medlem i ICNIRP, har redovisat en studie som inte visat samband mellan barnleukemi och radio/TV-master. Studien är genomförd av en annan ICNIRP-medlem, Joachim Schuz, och baseras på beräkningar av strålning från radio/TV-master och inte faktiska strålningsmätningar. Schuz studie är enligt experterna så mycket bättre än alla tidigare studier (totalt 8-9) som tvärtom visat förhöjd cancerförekomst eller sömnstörningar i närhet av radio/TV-sändare. Deras "övergripande slutsats" som är minst lika besynnerligt som Mjönes resonemang är att:

"Det finns inte något stöd för att boende nära sändarmaster har förhöjd risk för cancer... Det finns inga vetenskapliga data av någon betydelse som talar för ett samband mellan symtom och master, och det finns i grunden inga skäl att befara ett sådant samband. Men egentligen finns inga data som talar mot heller."

Förstår ni inte logiken? Det är inte ert förstånd det är fel på.

Mona Nilsson

När ska Irland rösta en tredje gång?

"Folket har talat med tydlig röst", förklarade Irlands premiärminister Brian Cowen när det stod klart att ja-sidan vunnit den andra ronden i matchen om Irland och Lissabonfördraget.

Förra gången det irländska folket talade "med tydlig röst", i juni 2008 då Lissabonfördraget förkastades av 54,3 procent, bad Brian Cowen sina kollegor i de andra 26 EU-länderna om tid för att analysera varför folket talat som det gjorde och kort därefter tillsatte hans regering en parlamentarisk kommitté.

Ett halvår senare presenterade kommittén sina slutsatser. Det var (naturligtvis) inte själva Lissabonfördraget folket hade röstat nej till, utan deras "betänkligheter" handlade bara om abortfrågan, skattepolitiken och neutralitetspolitiken samt att Irland skulle förlora "sin" EU-kommissionär. Dessa slutsatser tog Brian Cowen med sig till EU-toppmötet i december

förra året. Vid sittande bord kom närvarande stats- och regeringschefer överens om att utnyttja en nödutgång i det ännu inte antagna Lissabonfördraget och utlovade att EU-kommissionen även efter 2014 ska bestå av en ledamot per medlemsland. Men eftersom man inte skulle ändra något i Lissabonfördraget är detta löfte enbart skrivit i sand.

Dessutom enades stats- och regeringscheferna om en principöverenskommelse om att uppfinna någon form av "nödvändiga rättsliga garantier" när det gällde det irländska folkets övriga "betänkligheter".

Under första halvåret förhandlades det bakom stängda dörrar i Bryssel. "Garantierna ska formuleras på ett sätt som ger irländarna trygghet men som också gör oss andra övertygade om att det inte innebär någonting som ändrar fördraget i dag eller i morgon", förklarade Sveriges EU-minister Cecilia Malmström strax före EU-toppmötet i juni.

Veckans citat

På toppmötet togs, efter en del krångel, ett "beslut" som innebar att Irland fick "rättsliga garantier" avseende "skattepolitik, rätten till liv, utbildning och familjen samt Irlands traditionella neutralitetspolitik". Syftet är att "lugna det irländska folket och undanröja dess betänkligheter" såsom det formulerades i beslutet vid EU-toppmötet i juni. Det var heller inte nu fråga om någon förändring av Lissabonfördraget. "De rättsliga garantierna gäller bara Irland och ändrar ingenting i själva fördraget", sade Fredrik Reinfeldt vid en presskonferens efter toppmötet i Bryssel.

På Svenska Dagbladets ledarsida kunde man läsa under rubriken "EU-kosmetik ska vinna irländarnas röster" om att irländarna i höst skulle folkomrösta en gång till om "i princip samma sak". Men nu med tillägget: "Vi garanterar att ni inte ska tvingas göra det ni ändå inte behöver göra."

Men dessa tomma löften var

tillräckliga för att Brian Cowen skulle påbjuda en andra folkomröstning om Lissabonfördraget. Resultatet blev denna gång att 67,13 procent röstade som det irländska och europeiska makt-etablissemanget anbefallde.

Ja-sidans seger är odiskutabel. Nu förväntar vi oss att den irländska regeringen vid EU-toppmötet i slutet av oktober återigen ber regeringarna i de andra 26 EU-länderna om tid för att analysera varför det irländska folket röstat som de gjorde och att Brian Cowen snarast tillsätter en parlamentarisk kommitté som ska reda ut vad det var irländarna har röstat ja till.

Kan vi vara säkra på att det är Lissabonfördraget irländarna har bejakat? Och i så fall varför, eftersom irländarna röstade om exakt samma fördrag som de en gång röstat nej till?

Den samlade ja-sidans kampanj inför den andra folkomröstningen handlade om helt andra problem än Lissabonfördraget. Inget av de plakat som ja-sidans politiska partier och olika täckorganisationer hade hängt upp i Dublin och runt om på Irland handlade om själva föremålet för folkomröstningen. Budskapen var istället "Vote for Jobs", "Yes for the Economy", "Vote for

Recovery", för att nämna några typiska provstycken.

Under rubriken "Tacka krisen" konstaterar Expressens ledarredaktion: "Hade det inte varit för den globala finanskrisen och det allvarliga konjunkturen hade irländarna i stället möjligen vidhållit sitt nej."

Mot denna bakgrund ligger det nära till hands att den irländska regeringen med det snaraste framställer en formell begäran om att inkommande EU-toppmöte ska utskriva "rättsliga garantier" till det irländska folket avseende att Lissabonfördraget medför avskaffad arbetslöshet och lösning på den ekonomiska krisen och därefter låter det irländska folket gå till valurnorna igen.

Allt annat vore ett "demokratiskt spektakel" (för att låna ett träffande uttryck från Dagens Nyheter's ledarsida). För det kan väl inte vara så (otäcka tanke) att det bara är när folket inte röstar som etablissemanget kommanderar, som man kör folkomröstningar i repris.

Brian Cowen och Fredrik Reinfeldt: När kommer den tredje ronden i matchen Irland versus Lissabonfördraget?

Gösta Torstensson
Redaktör för Kritiska EU-fakta

Vi ligger alla i rännstenen, men somliga av oss tittar på stjärnorna.

Oscar Wilde (1854-1900)